

НАПРЯМ 5. СЕМІОТИКА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-313-5-12>

МОВА ВОРОЖНЕЧІ ЯК ФАКТОР МАНІПУЛЯЦІЇ СУЧАСНИХ ЗМІ

Літвінчук І. С.

*кандидат юридичних наук, асистент кафедри журналістики
Національного університету «Одеська юридична академія»
м. Одеса, Україна*

Мова ворожнечі, є широко поширеним явищем у сучасних медіа, відсутність єдиного визначення цього поняття створює складності в його аналізі та розумінні його впливу на формування медіапростору. Різні дослідники інтерпретують та пояснюють цю концепцію, зосереджуючись на різних аспектах її впливу.

Мова ворожнечі, також відома як розпалювання ненависті, є одним з найпоширеніших факторів маніпуляції, який використовують сучасні ЗМІ. Використання мови ворожнечі має на меті викликати емоційну реакцію у глядачів і слухачів, що може призвести до формування негативного ставлення до конкретних осіб, груп або навіть цілих країн.

Одним з найпоширеніших прикладів використання мови ворожнечі є політичне ток-шоу, де гості програми зазвичай представляють протилежні позиції щодо питання, що обговорюється. Ці гості можуть використовувати різноманітні техніки маніпулювання, такі як підбір слів, інтонація, жестикуляція, щоб підкреслити свою точку зору та змусити глядачів прийняти її.

Інший приклад використання мови ворожнечі полягає у висвітленні конфліктів між країнами або етнічними групами. ЗМІ можуть використовувати різноманітні техніки, щоб змалювати інших як ворогів, негідників або злочинців. Це може призвести до посилення ненависті і ворожнечі між різними групами людей, що зазвичай не допомагає вирішувати конфлікти.

Одним з найбільш небезпечних наслідків використання мови ворожнечі є сприяння радикалізації думок та поглядів людей. Це може призвести до насильства, конфліктів та соціальної нестабільності в країні.

Отже, мова ворожнечі має великий вплив на маніпуляції ЗМІ та формування громадської думки. Вона може бути використана для підштовхування аудиторії до певних поглядів, ставлення до певних груп людей чи навіть до певної країни. Проаналізуємо, як мова ворожнечі впливає на сучасні ЗМІ та які наслідки вона може мати.

Перш за все, мова ворожнечі може бути використана для формування негативного ставлення до певних соціальних груп. Наприклад, ЗМІ можуть використовувати стереотипи та карикатури для зображення певних груп людей як негідників чи злочинців. Це може призвести до поширення ненависті та дискримінації відносно цих груп.

Друге, мова ворожнечі може бути використана для підштовхування аудиторії до певних поглядів. ЗМІ можуть використовувати загострену мову для підвищення емоційної напруги та мобілізації аудиторії. Наприклад, у політичних кампаніях ЗМІ можуть використовувати негативну мову щодо певного кандидата, щоб підштовхнути аудиторію до підтримки іншого кандидата.

Третє, мова ворожнечі може мати наслідки для міжнародних відносин. ЗМІ можуть використовувати ворожнечу в мовленні про інші країни з метою підтримки своєї політичної програми. Це може призвести до загострення відносин між країнами та навіть до конфліктів.

Нарешті, мова ворожнечі може впливати на довіру до ЗМІ. Коли ЗМІ використовують загострену мову, аудитор може стати більш скептично налаштованим щодо того, що вони повідомляють, або зовсім відмовитися від них як від недостовірного джерела інформації. Це може призвести до падіння довіри до ЗМІ взагалі, що загрожуватиме демократичній культурі та свободі слова.

Отже, мова ворожнечі впливає на політичну культуру та свободу слова. Використання ворожнечі у ЗМІ може призвести до політичного та соціального конфлікту, спричинити загострення відносин між соціальними групами та народами. Мова ворожнечі також може вплинути на етичні та професійні стандарти вільного та об'єктивного журналізму.

Для запобігання використанню мови ворожнечі в ЗМІ, необхідно забезпечувати професійну підготовку журналістів, сприяти розвитку культури вільної та відкритої дискусії, підтримувати незалежність ЗМІ та забезпечувати свободу слова. Також важливо, щоб громадяни мали критичний погляд на інформацію, яку вони отримують від ЗМІ, та були готові шукати додаткову інформацію для формування об'єктивної думки.

Отже, мова ворожнечі є серйозним фактором маніпуляції в ЗМІ та загрозою для демократичної культури. Професійна підготовка журналістів, розвиток культури вільної та відкритої дискусії та підтримка незалежності ЗМІ є важливими кроками у боротьбі з цим явищем.

Література:

1. Бакальчук В.О. Суспільно-політичний вимір протидії мові ворожнечі (нетерпимості) в Україні. URL: <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/mova-8e1e2.pdf> (10.04.2020).
2. Виклики мови ворожнечі в медіа обговорюють на регіональній конференції Ради Європи в Загребі. Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення : веб-сайт. URL: <https://www.nrada.gov.ua/vyklyky-movy-vorozhnechi-v-mediaobgovoryuyut-na-regionalnij-konferentsiyi-rady-uevropy-v-zagrebi/> (дата звернення: 28.03.2019).
3. Горшков Д. Мова ворожнечі: що це таке і як з цим боротися. УНІАН : веб-сайт. URL: <http://www.unian.ua/human-rights/151150-movavorojnechi-scho-tse-take-i-yak-z-tsim-borotysya.html> (дата звернення: 09.12.2018).
4. Дібрівна Е., Кухарчук Р. Мова ворожнечі як тавро і цензура. Європейський контекст. Українська правда : веб-сайт. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2017/09/22/7155975/>(дата звернення: 28.03.2019).
5. Дорош М. Мова ворожнечі – нові прояви та наслідки. Детектор медіа веб-сайт. URL: https://ms.detector.media/media_law/law/mova_vorozhnechi_novi_proyavi_ta_naslidki/ (дата звернення: 28.03.2019).
6. Кузнецова Т. Мова ворожнечі в регіонах: сучасні надбання в одеських медіа. Вісник Львівського університету. Серія Журналістика. 2019. Випуск 45. С. 192–199.
7. Медведєва М., Дібрівна Е., Кухарчук Р. «Мова ненависті» в міжнародному та європейському правовому контексті. Актуальні проблеми міжнародних відносин : зб. наук. праць. 2017. Вип. 133. С. 95–105.
8. Мова ворожнечі у ЗМІ: якою вона буває та до чого призводить. Інститут масової інформації : веб-сайт. URL: <http://imi.org.ua/journalisticstandards/55429-mova-vorojnechi-u-zmiyakoyu-vona-buvae-ta-do-chogo-prizvodit-infografika.html> (дата звернення: 09.12.2018).
9. Мову ворожнечі містять понад 20% матеріалів ЗМІ непідконтрольного Донбасу – дослідження [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://izbirkom.org.ua/news/zashchita-grazhdanskikh-prav-12/2017/movu-vorozhnechi-mistiat-ponad20-materialiv-zmi-nepidkontrolnogo-donbasu-doslidzhennia/>.